

Kosovske Skole Na Raspustu

Author: [IWPR Balkans](#)

Trenutna situacija na Kosovu onemogućava učenje: nema knjiga, malo je djaka i još manje učitelja. Kako se desilo da se visoki standardi "paralelnog sistema" koji je postojao pre sukoba tako brzo raspadnu?

Obrazovanje bi trebalo imati prioritet u svakoj upravi pokrajine koja ima 70 odsto stanovništva ispod starosnog doba od trideset godina. Ponovno uspostavljanje obrazovnog sistema nije lako u ovoj prvoj skolskoj godini na slobodnom Kosovu. Kada se 90 odsto skola ponovo otvorilo na početku skolske godine 25. oktobra, ne samo da nije bilo udzbenika, engleskih učitelja ili plata za osoblje, već nije bilo ni učenika koji su ih želeli pohadjati.

Uspostavljen je konzorcijum donatora kao deo međunarodnih napora da se ponovo ustanovi sistem obrazovanja na Kosovu, pod pokroviteljstvom misije UN (UNMIK). Ovaj konzorcijum primio je sredstva za štampanje 3,2 milion kopija više od 200 udzbenika na albanskog, kao i na srpskom, bosanskom i turskom.

Sudeći po informacijama UNMIK, knjige su već odštampane i ubrzo će biti raspodeljene besplatno studentima. Ovaj projekat je od vitalnog značaja: gotovo su sve biblioteke Kosova uništene u toku nedavnog rata i više od 263,322 komada knjiga uništeno je u požaru.

Medjutim, kada se pojave knjige može se desiti da nema učitelja. Pre desetak dana došlo je do generalnog štrajka prosvetnih radnika koji je organizovao Sindikat za prosvetu, nauku i kulturu. Štrajk je nastao zbog prosvetnih radnika koji već duže vreme ne primaju lične dohotke i niko ne zna ko će ih platiti za njihov rad.

Da li će im Bukoshijeva vlada u izgnanstvu koja je bila poznata po vestini skupljanja novca u dijaspori isplatiti plate? Ili će im plate podeliti privremena kosovska vlada, Privremeno veće Kosova ili će UNMIK obezbediti sredstva?

Štrajk prosvetnih radnika ne predstavlja ništa novo. Više lokalnih štrajkova organizovano je u Podujevu, Gjilanu i Malishevu. Mark Richmond, funkcioner koji upravlja prosvetnim sektorom u okviru UNMIK i Halim Hyseni, direktor odseka za osnovne škole, obišli su Malishevo. Oni kažu da su UNMIK i ministarstvo obrazovanja Thacijeve prelazne vlade Kosova razumeli razloge protesta, ali ne mogu opravdati štrajkovanje jer uništava nastavu.

Učitelji zahtevaju da im se plate isplacuju na vreme. Oni takođe žele da im se što pre isplate zakasnele plate koje im je plaćala Bukoshijeva vlada kao i da im se raspodele pristojne plate a ne stipendije (koje oni smatraju vidom socijalne pomoći).

Hyseni je rekao da će isplacivanje novca početi 1. januara 2000. godine. On je izjavio za IWPR da "bi trebali izmeniti metode nastave. Kvalitet nastave i bolje prilike za talentovane mlade ljude bi trebali imati prioritet".

Ne radi se samo o neisplaćenim dohodcima. Pre godinu dana bilo je teško naći posao kao nastavnik engleskog bilo u osnovnoj ili srednjoj školi u Pristini. Sada, ima puno slobodnih mesta na koja se niko ne prijavljuje.

Učitelji stranih jezika rade za međunarodne organizacije i međunarodnu upravu na Kosovu. Odsek engleskog jezika na Filozofskom fakultetu ne može obezbediti diplome studentima jer sami profesori obavljaju druge poslove, ponekad kao tumači u međunarodnim organizacijama.

Bilo koji drugi posao može obezbediti bolje uslove života nego predavanje. Oni nastavnici koji su još uvek u školama, rade pod uslovima koji bi se činili nemogućim njihovim kolegama na zapadu. Situacija je još gora u selima koja se nalaze na brdu ili planini.

Hyseni, koji poseduje mnogo godina iskustva u obrazovanju, žali što mladi na Kosovu ne mogu imati bolji kvalitet obrazovanja, čak ni u srednjoj školi. Oni obično postaju žrtve pritiska njihove okoline: napuštanje škole i talenta je često na Kosovu. Čak i univerzitetski studenti stvarno ne žele da se vrate na predavanje.

Još je gore što se deca ne vraćaju u školu iz finansijskih razloga. Porodicama na Kosovu je danas potrebno više sredstava i potrebno je i da deca rade. Bivši članovi OVK su se vratili njihovim razorenim kućama, no mnogi od njih ne nameravaju da posećuju škole.

Austrijska nevladina organizacija "World University Service" (WUS) i međunarodna organizacija za migraciju planiraju da pomognu nekih 300 studenata koji su se pridružili redovima OVK, a sada žele da se vrate svojim studijama.

Nadali su se da će moći obezbediti mesečno 200 nemackih maraka po studentu, za šestomesečni period, ali "do sada su sredstva obezbeđena samo za prvi mesec", rekao je Reinhard Sterlicka, rukovodilac kancelarije WUS u Pristini. Iako je ovaj projekat podrazumevao prikupljanje oko 360 hiljada nemackih maraka, obezbeđeno je samo 60 hiljada.

Paralelni sistem obrazovanja na Kosovu bio je ponos albanskog mirnog otpora na Kosovu. Aktivisti za ljudska prava iz svih krajeva sveta posećivali su ove kuće-škole i delili njihova filozofska razmišljanja i iskustva mirnog otpora sa studentima i nastavnicima. Danas je kosovskim prosvetnim radnicima potrebno da razmenjuju iskustva sa kolegama sa Zapada. Prvi korak reforme obrazovanja, kaže Hyseni, biće "organizovanje kurseva za obuku od strane naših kolega sa Zapada".

Lulzim Mjeku je urednik "Blue Sky" radija iz Pristine.

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kosovske-skole-na-raspustu>